

видовим об'єктом яких є порядок виконання військовослужбовцем, військового обов'язку в умовах полону. До цієї групи належать добровільна здача в полон і злочинні дії військовослужбовця, який перебуває в полоні, відповідальність за які передбачена в ст.ст. 430 і 431 КК України.

10. Злочини проти законів та звичаїв війни, видовим об'єктом яких є загальноприйняті норми ведення війни. У ст.ст. 433-435 КК України передбачена відповідальність за насильство над населенням у районі воєнних дій, погане поводження з військовополоненими, незаконне використання символіки Червоного Хреста, Червоного Півмісяця, Червоного Кристала та зловживання нею [2].

Визначення системи військових злочинів має важливе теоретичне і практичне значення, оскільки дає можливість не тільки впорядковувати їх як відносно чітку, логічно узгоджену систему, а й більш чітко і повно встановити найбільш суттєві риси, які їм притаманні і якими вони відрізняються одне від одного та від суміжних (невійськових) злочинів.

Література

1. Бугаев В.А. Військові злочини та покарання: дис. ... канд. юрид. наук. Одеса, 2003. 190 с.
2. Кримінальний кодекс України від 05 квіт. 2001 р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14> (дата звернення: 03.04.2020 р.).
3. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / Д.С. Азаров та ін. Київ: Юрінком Інтер, 2016. 1064 с.
4. Практика застосування судами законодавства про військові службові злочини: узагальнення Верховного Суду України від 01 січ. 2002 р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/n2002700-02> (дата звернення: 03.04.2020 р.).

УДК 343.346.2(477)(043.2)

Загороднюк В.В., студентка,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна
Науковий керівник: Сисоева В.П., к.ю.н., доцент

СТАН СП'ЯНІННЯ ВОДІЯ ПРИ ВЧИНЕННІ ЗЛОЧИНУ, ПЕРЕДБАЧЕНОГО СТ. 286 КК УКРАЇНИ: ОСОБЛИВОСТІ КВАЛІФІКАЦІЇ ВЕРХОВНИМ СУДОМ

Колегія суддів Касаційного кримінального суду у складі Верховного Суду передала на розгляд Великої Палати Верховного Суду кримінальне провадження, матеріали якого містять виключну правову проблему, вказавши на необхідність вирішення такого питання, як вчинення злочину у стані алкогольного сп'яніння є саме об'єктивною стороною складу злочину, передбаченого ч. 2 ст. 286 Кримінального кодексу України (далі

– КК України) «Порушення правил безпеки дорожнього руху або експлуатації транспорту особами, які керують транспортними засобами», чи обставиною, що обтяжує покарання [1].

Вирішуючи вказане питання, Велика Палата Верховного Суду у постанові від 21 серпня 2019 року у справі № 682/956/ дійшла до такого висновку, що диспозиція ст. 286 КК України є бланкетною, тому для встановлення ознак об'єктивної сторони складу цього злочину потрібно проаналізувати Правила дорожнього руху (далі – ПДР), щоб з'ясувати, які саме порушення цих правил були допущені особою, котра керувала транспортним засобом у момент дорожньо-транспортної пригоди. Водночас цей злочин є злочином із так званим матеріальним складом, і обов'язковою ознакою його об'єктивної сторони є не будь-які з допущених особою порушень ПДР, а лише ті, які спричиняють суспільно небезпечні наслідки, передбачені в ч. 1, 2 або 3 ст. 286 КК України, тобто ті порушення ПДР, які є причиною настання наслідків, а отже перебувають із ними у причинному зв'язку.

Таким чином, об'єктивна сторона цього складу злочину включає такі обов'язкові ознаки: діяння, обстановка, суспільно небезпечні наслідки, причинний зв'язок між суспільно небезпечним діянням та передбаченими законом суспільно небезпечними наслідками. Суд зобов'язаний виявити, встановити і перелічити в описово-мотивувальній частині вироку всі порушення ПДР, які мали місце під час ДТП, та які з цих порушень були причиною настання наслідків, передбачених ст. 286 КК України, тобто перебували у причинному зв'язку з ними, а які були лише умовами, що сприяли порушенню правил та настанню наслідків. Отже, тільки такі порушення ПДР, які містять реальну можливість настання суспільно небезпечних наслідків і становлять безпосередню причину їх настання у кожному конкретному випадку ДТП, і є обов'язковою ознакою об'єктивної сторони складу злочину, передбаченого ст. 286 КК України [3].

Таким чином, Велика Палата Верховного Суду роз'яснила, що керування транспортним засобом у стані алкогольного сп'яніння становить порушення вимог підп. «а» п. 2.9 ПДР, однак само по собі не може виступати прямою безпосередньою причиною настання ДТП та її наслідків у вигляді заподіяння потерпілому тілесних ушкоджень або смерті. Стан сп'яніння не охоплюється об'єктивною стороною тобто не є кваліфікуючою ознакою злочину, передбаченого ст. 286 КК України і при призначенні покарання може враховуватись як обставина, що обтяжує покарання згідно з п. 13 ч. 2 ст. 67 КК України.

Разом з тим, троє суддів висловили окрему думку, в якій намагались пояснити, чи може бути стан сп'яніння складовою такої конститутивної ознаки об'єктивної сторони складу злочину, як суспільно небезпечне діяння. І дійшли до такого висновку щодо застосування норми права. По-

перше, вчинення злочину у стані алкогольного сп'яніння може бути або складовою об'єктивної сторони складу злочину, передбаченого ч. 2 ст. 286 КК України, або обставиною, що обтяжує покарання, передбаченою статтею 67 КК України.

По-друге, у випадку врахування як ознаки об'єктивної сторони злочину проти безпеки дорожнього руху або експлуатації транспорту такої обставини, як вчинення злочину у стані алкогольного сп'яніння та встановлення безпосереднього причинового зв'язку між цим порушенням ПДР та суспільно небезпечними наслідками, така обставина не обтяжує покарання за ст. 67 КК України.

І по-третє, якщо факт керування транспортним засобом у стані алкогольного сп'яніння перебував у причиновому зв'язку зі смертю потерпілого чи заподіянням йому тяжкого тілесного ушкодження, врахування згаданого стану як обставини, що обтяжує покарання, при призначенні покарання за злочин, передбачений ч. 2 ст. 286 КК України, буде порушенням ч. 4 ст. 67 КК України [2].

Отже, існують порушення, які перебувають у причинному зв'язку з наслідками, а є також лише умови, що сприяють порушенню та настанню наслідків. І ці дві категорії треба враховувати при кваліфікації злочину, адже тільки ті порушення, які містять реальну можливість настання суспільно небезпечних наслідків і становлять безпосередню причину їх настання, і є обов'язковою ознакою об'єктивної сторони складу злочину. Тож не завжди і стан сп'яніння буде кваліфікуватись, як головною ознакою злочину об'єктивної сторони, а може виступати тільки, як обставина, що обтяжує покарання.

Література

1. Керування транспортним засобом у стані алкогольного сп'яніння не є кваліфікуючою ознакою злочину – ВП ВС. Legalhub.Online: веб-сайт. URL: <https://legalhub.online/court-order> (дата звернення: 04.03.2020).

2. Не всі у Великій Палаті вважають, що сп'яніння водія обтяжує покарання, але не є кваліфікуючою ознакою злочину. ЛІГА закон: веб-сайт. URL: <https://jurliga.ligazakon.net/ua> (дата звернення: 04.03.2020).

3. Постанова Великої палати Верховного Суду від 21 серп. 2019 р. у справі № 682/956/17. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua> (дата звернення: 04.03.2020).